VEČERY SOKOLSKÉHO DOROSTU

BESEDNÍ PROSA I VERŠE

MILUŠ LIPTOVSKÝ

1911.
VYDALA DOROSTOVÁ KOMISE SOKOLA V NUSLÍCH.

NÁKLADEM DOROSTOVÉ KOMISE SOKOLA V NUSLÍCH. — TISKEM EM. STIVÍNA V PRAZE.

» . . . aby druzí bratříci nám dorostli
v muže přesilných rukou a zraků jiskrných.«

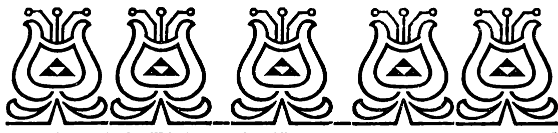
PÍSNIČKÁŘ STARÝ.

Písničkáře starého jste
pozvali si ve svůj střed —
on tak leccos mohl by vám
při besedě vyprávět . . .
Bude, bude, hoši moji.
Právě o těch zlatých časech,
vybledlých již trochu snad,
o kterých však písničkář pěl
tisíckrát a vždycky rád . . .
Nu — co bych tak nejraději?
. . . Jářku, tenkrát u Domažlic —
křižáků jak naseto —
najednou v to kviknou dudy . . .
— — — No tak, hoši, znáte to?
Nevíte nic o těch dudách?
Ani kterak zahrály?
To se divím! Tenkrát Češi
od srdce se zasmáli . . .

»Krokem skokem,« kvičí dudy,
»krokem skokem, kviky kvik.
cizáku, hleď, tudy, tudy!«
»Krokem skokem,« kvičí dudy,
»krokem skokem, kviky kvik,
cizáku, již kliď se z hrudy,
z české hrudy, naší půdy,
kviky, kvik! . . .«

Jářku, hoši, to je něco,
to je přece písnička!
Jestli z nás by dnes tak někdo
doveď zahrát kvapíčka?
. . . Inu, možná. Kdyby Hus nám
duši znovu rozehřál,
kdyby Žižka nás tak trochu
dohromady zšikoval —
jářku, braši, jak jsem starý,
věřím, že je cosi v nás,
že my bychom cizákovi
ukázali cestu zas! . . .

Bývali Čechové statní jonáci,
bývali rekové, muži co květ!
Bývali, bývali —
válčili, zpívali,
tak je znal svět — tak je znal svět!
Čechové, Čechové, proč se měníte?
Buďte zas rekové, jak vás znal svět!
Rekové v smýšlení,
v lásce a dychtění
pro vlasti květ — pro vlasti květ!

STRÁŽ NA POMEZÍ.

Na zdar, mladí přátelé — na zdar! Sešlo se vás k besedování! No, nalezli jste pravé místo . . . Hm, pravé místo —. Promiňte starému škarohlídovi — vyjadřuje se, jakoby vás podezříval, že byste mohli kamsi jinam vejíti. Vy, mládež sokolská!

Ovšem, ovšem — jste šťastná mládež. Vám má kdo ukázati cestu správnou.

Ale, což kdyby —? Je dosti mladých duší, které se vyhýbají dobrým rádcům — a zapadají leckams. A což kdyby vám tací zbloudilci našeptávali — a což kdyby někteří z vás podlehli jich svodům? . . .

Ale ne, z vás nezlákají nikoho. Nám věříte a nás máte rádi.

A tak je dobře — tak jsme s vámi spokojeni. Ba, sami jsme šťastni ve vašem kruhu. Mně dokonce bývá, jakoby léta nebyla uběhla,

jako bych byl mlád — a kol mne dávní kamarádi . . .

Říká se: Šediny — druhé mládí! A opravdu, jakási hošská sdílnost mne napadá. Přišli jste besedovati. Také my jsme besedovávali. A jak! Sbližovalo nás to — vzájemná láska naše rostla — druh pro druha boj by byl podstoupil . . . Ano, tak nějak rád bych se vám rozpovídal o tom našem besedování . . .

— — — — — — — — — — — — —

Panečku, byly to časy!

Sotva minul patnáctý červenec, knihy se odhodily jako přežilé haraburdí a jelo se k strýcovi do Zálesí.

Hoj, to jsem si výskl! A s jak lehkým srdcem dával jsem vale matičce Praze! Tak mne to táhlo ven . . . A jak by ne! Klucikamarádi na mne čekali . . . Panečku, s nimi byl život! Ve dne na pole, do stodoly, do lesa na hřiby, na maliny, plašiti veverky — tu a tam obrati nějaký strůmek — večer pak do šumící řeky — to byl život, na který se v Praze vzpomínalo, a po němž hlavou nad knihami skloněnou hučelo to divokou touhou . . . A proto mne Zálesí vidělo rok co rok.

— Jednou, když mne tam opět prázdniny zanesly, svolal jsem kamarády dohromady, sebevědomě jsem se po nich rozhlédl a pravil: »Kluci, to se podivíte!«

A nelhal jsem. Železná trubka, kůl do země zaražený a rozložitá hrušeň — to byly tři prvky, jimiž jsem jim otevřel nový svět.

Měli jsme hrazdu. Ale kluci nevěděli, k čemu to je. Udělal jsem tedy výmyk — a kluci začali větřit. Pak jsem spustil toč závěsem v podkolení — a to už kluci pravili:

»Panečku, to je jako mlejn.«

A už chtěli, abych je také pustil na tu trubku.

Chudáci! Pařezy dobývati, hříbata voditi, pytle obilí na hůru nositi — to vše jim bylo hračkou — ale výmyku nesvedl z nich nikdo. Zkoušeli to jeden po druhém — ale padali dolů jako zralé slívy. Sami se divili. Oni, hotoví hranáči s ožehnutými tvářemi a mozolnými rukami — kdežto já, takový pražský bleďásek! A podívejme se! A jak je to možno!

Nechal jsem je chvíli mudrovati, ale pak jsem se dal zase do práce... Kdo by z nich si byl pomyslil, že kolem trubky lze prováděti takové rozmanité propletence — a že to dovedu já, obyčejný kluk na pohled!

Od té chvíle dívali se na mne kamarádi jinak než dříve. Už nikdo z nich mne nevyzýval úmyslně do křížku, aby na pražském bleďasovi vybil svou hrubou sílu, aby jej viděl pod sebou v prach poražena. Ta bujnost venkovská dostala najednou uzdu. Teď jsem vítězil já!

Vida, že kluci žasnou, počal jsem chápati, že nad ně v čemsi vynikám. Cítil jsem, že nad tou hrubou, neotesanou silou vítězím dovedností. A to, že vítězím, znamenalo pro mou klukovskou osůbku mnoho, velmi mnoho! Teď jsem postřehl, jak rostu, jak mohutním, teď jsem nabýval odvahy, teď jsem cítil se mužem. A co mužem — obrem! As takovým jako Žižka, když porážel vojska křižáků.

Teď byli kluci moji! Už jsem nebyl pouhým bleďáskem — klukovská úcta povznesla mne vysoko, tak vysoko, jako stojí vůdce své četě. A oddanost kluků nebyla menší oddanosti táborských hejtmanů k jich Žižkovi. Mohl jsem poručiti: »Opatřte vozy válečné a seberte lid branný!« A mohl jsem s vozy válečnými a s lidem vojenským táhnouti pokořenou vlastí, mstíti staré křivdy a spláceti staré dluhy — a při statečnosti a oddanosti svých hejtmanů mohl jsem býti jist, že vrátím vlasti zašlou slávu.

Ach, ano — v mém nitru vřelo. Stokráte vyčetl jsem si: Proč odváděti hřivny dobrého zvuku — a ve vlastní domovině se krčiti, poníženě žebrati o sebe menší potřebu národní, hrbiti šíji, otrocky se plaziti a dávati si pozor na prostořeký jazyk! . . . Usínával jsem se slavnými předsevzetími a probouzel se s pevným odhodláním.

Ale — slunko vyhoupnuvší se nad obzor a klidně stoupající svou drahou — smálo se mému hrdinství. Jeho zlaté šípy v zmatek uváděly voj mých obrněných myšlenek. V pochybách jsem se tázal sebe sama: »Jsi opravdu ten, jenž přijíti má?« — A bylo mi smutno . . . Mé rozpučelé plány měly se spokojiti s železnou trubkou a kluky-kamarády.

— Sláva má roznesla se zatím po vesnici. Pantátové s dýmkami chodili se dívati, jak se na té trubce dělá mlejn. Večer jak večer bylo kolem hrazdy jako v úle. Kluci zkoušeli výmyky, věšeli se na hrazdu jako lenochodi, zlobili se na svou nemotornost a pantátové se smáli, až jim tekly slzy jako hrachy. To bylo nějaké vyražení po celodenní lopotě!

Už svítívaly hvězdy — my jsme byli stále ještě pohromadě. Nemohli jsme se rozejíti. Na výmyky již nebylo dobře viděti — a tak jsme se dávali do zpěvu. Ale nestačilo nám to. Síly byly rozpoutány, krev nám vřela, ruce byly by rády něco třískaly a nohy s větrem o závod uháněly. A my jsme dřepěli jako holky. Nebyla to hanba?

»Mordije, pojďme na silnici!« — řekl jeden z kluků — a to byla myšlenka, která se líbila všem. Šli jsme tedy na silnici. Ale co zpívati do pochodu? Napadlo mne naučiti

kluky hymně »Lví silou«. Uměli ji hned. Kde je chuť, tam je učení hračkou.

— A pak nás vídala silnice každého večera. Říkal jsem kamarádům, že děláme Sokoly. Nechápali sice, co to znamená, ale byli by sokolovali do rána.

A nelíbilo se to jen klukům. V celé vsi vždy už čekali, kdy zavzní naše »Lví silou«. A panímámy se mnohdy navzájem dotazovaly »co to, že již nejdeme«. A když jsme se svou hymnou odrazili od vsi, dosvědčovaly si, »jak to kale dovedeme.«

A my jsme rázovali pěkně ve třech čtyrstupech po silnici dobrý půl hodiny až ke stromu s obrázkem. Panímámy i pantátové vytrvali vždy v besedování, až nočním temnem zalehla opět naše píseň do sousedského Zálesí.

A tak to šlo s tím naším sokolováním den jak den. Zahrada za stodolou strýcovou a silnice — to byla říše našich ohnivých snů. A strom s obrázkem, ten býval noc jak noc svědkem našich plamenných řečí a odvážných návrhů. Tam při bledém svitu hvězd jsme rokovali, tam zrály v nás tajné plány. Místo samo svou polohou budilo romantickou náladu. Silnice vinula se tu vysoko nad údolím, tvoříc oblouk na lesnatém úbočí. Nad námi vládlo posupné ticho lesa, pod námi tříštily se proudy vodní o balvany. Údolí bylo porostlé smrčinou a táhlo se daleko do Němec.

Ve dne bylo je možno přehlédnouti celé — a za ním viděli jsme vrchy jedny, druhé, a za těmi ještě se modraly vrcholky, ale už jen jako v závoji, a jen za neobyčejného jasna. V noci za to zřeli jsme jedinou temnou záplavu, kterou probleskovala řeka svým stříbrem . . . A tady jsme rokovali, přidušeně, přitlumeně, jako družina zbojníků, kující pomstu utlačovatelům.

— Jednoho večera čekalo na nás Zálesí tuze dlouho. Panímámy netrpělivě vyhlížely na silnici do měsíčního polosvitu, pantátové nacpávali už bůhví kolikátou dýmku — ale nedočkali se. Silnice byla pusta, mrtva. Kam jsme se poděli, nikdo nevěděl. Pod kluky jakoby se země propadla . . .

V jistém městě blíže českého pomezí byla jednota sokolská. Sterým nástrahám odolala a zakotvila konečně pevně, pořídivši si vlastní krb, domov, tělocvičnu. Každého večera vybíjela se tu bujnost nahromaděná v žilách, napínaly se svaly a jásal duch. Kvetla radost, bujely naděje a živil se oheň nadšení.

A tahle šťastná jednota dostala neobvyklou návštěvu. Nečekanou, ale zajímavou: Dvanáct venkovských divochů!

Tady by nás byly paňmámy jistě nehledaly. Nebylo nikoho, kdo by jim byl o nás pověděl. O záletu našem kromě nás věděl jen mlčelivý strom s obrázkem u silnice. Pod jeho ztichlou korunou za opojného dechu

noci přísahali mi kluci věrnost jako svému vůdci. A mým prvým vůdcovským činem bylo právě toto tažení do sokolského hnízda.

Teď kluci poprvé zřeli pravé Sokoly — poprvé viděli vířivý ruch cvičiště a dobrovolnou kázeň zástupů. Byli jak omámení.

Přítomnost naše vzbudila ovšem nemalou pozornost. A když jsem vysvětlil přívětivému jednateli, odkud jsme a že jsme podnikli čtyřhodinový pochod jen za tím účelem, aby kluci-kamarádi poznali sokolský život — pohlíželi na nás, jako bychom vykonali bůhví jaký záslužný čin. A hned nás prováděli po celé sokolně. Do výborovny nás zavedli, do sborovny, do knižnice i do koupelny — no, zkrátka všude. A pak zase do tělocvičny.

Tam se nám dostalo čestného místa na židlích. Dva z toho našeho bratrstva byli sice po venkovsku bosi, ale to se v celku ztratilo. Všichni seděli jako putinky a široce rozevírali oči.

Panečku, tady viděli ještě jiné věci, než hrazdu. Ani nevěděli, jak to všechno pojmenovati. A jaké propletence na všem! Inu, byly to všelijaké mlejny.

Toho večera byli kluci jednou nohou v nebi . . .

— — — — — — — — — — — — — — —

Mladí přátelé moji! Uběhlo od těch krásných časů mnoho jar a na můj vous i vlas napadlo hodně jíní. Ale mé vzpomínky jsou

stále mladé a svěží. Jako sněženky, ukryté pod bílým příkrovem, povystrčí svůj kalíšek a usmějí se na boží svět, kdykoliv si na starého kamaráda vzpomenou ze zapadlého Zálesí.

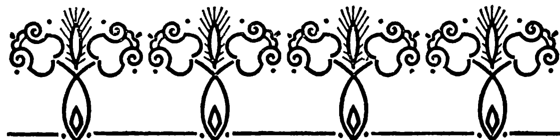
A vzpomínají na mne pěknými novinami. Nedávno došel mne dopis. Zvali mne tuze, abych přijel — že bude v Zálezí mnoho slávy. Ani prý již bývalou sousedskou vesnici nepoznám. Vzrostla v průmyslové místo, a řeka pohání motory tří továren. Však prý měli proto velkou patálii. Německý kapitál se tam tlačil. Chtěl tam postaviti fabriky jako hrady a jimi ovládnouti českou zapadlinu. Ale nepochodil. Přišel pozdě. Zastihl Zálesí pod perutěmi sokolími — probudilé a hotové hájiti své. Stojí tam dnes hrady, stojí — ale české! Tři družstevní podniky vydupali ze země bývalí kluci-kamarádi . . .

A hezky mi to napsali na konec: »Přijeď, šedivče, omládneš u nás. Jsi už takovým starým škarohlídem — ale právě proto přijeď! Snad se už ani kale nedovedeš rozveseliti — ale tentokráte tě tomu naučíme, jak se patří! Víš, budeme besedovati, jako jsme besedovávali. Projdeme se trochu starými sny a povíme si, co jsme z nich uskutečnili. Nebojíme se účtování. Stiskneš nám jistě obě ruce, uznáš, že kluci-kamarádi neudělali ti ostudy, a zavoláš si s nimi: Kde sokolí spár zatknut, tam země jest a zůstane česká —

kde sokolí jest hnízdo, tam bezpečno jest české pomezí! . . .«

Mladí přátelé moji! Pochopíte sotva radost, s kterou spěchal jsem navštíviti statečné Zálesí. Pochopíte ji sotva, protože jste nepoznali bezprostředně krutost zápasu s jařmem cizince. Ale přeji vám takovou radost — přeji každému z vás pocítiti takovou radost aspoň jednou v životě!

HORNÍK ČESKÉHO SEVERU.

V podzemí — tam v krtčí práci —
život náš se ztrácí — ztrácí . . .
Trudno naše živobytí . . .
Místo slunce — kahan svítí.
Tu tam plyny — leckde voda —
člověk zmizí — jaká škoda? . . .
— — — Do Berlína uhlí pluje —
plné lodi — poklad velký
z hrudi naší české země,
české země — trpitelky . . .
Za poklad ten zlato ryzí
v kapse Žida, Němce mizí . . .
A Čech? . . . V zemi — v krtčí práci —
život ztrácí . . .
— — — Volali nás. V kanceláři
ředitel se přísně tváří . . .
Známe to již . . . Tenkrát školu
že jsme svoji českou chtěli,
hned nás také na hodinu
z práce všechny propouštěli.

Dnes tu opět knížky leží . . .
Jdeme domů . . . Na ulici:
nábytek náš — ženy naše —
děti v pláči žalující.
Už nás tedy vyházeli . . .

— — — — — — — — — — — — —

. . . Kde domov můj? Kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalinách,
v sadě stkví se z jara květ,
zemský ráj to — na pohled . . .

— — — — — — — — — — — — —

Bez chleba jsme — děti hladovějí —
přístřeší nemáme . . .
Však řeč svou — nedáme!

AŽ KLESNE NAŠE HLAVA . . .

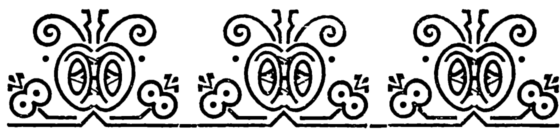
Až klesne naše hlava,
a z ruky padne štít,
kdo, Vlasti, za Tvá práva
se budou bít?
Kdo zvednou zbraň — až vřava
nám počne měkce znít,
jak šumí hrobní tráva —
až obzor do krvava
se znovu počne rdít,
a v zvonech srdce lkavá,
jež poplach rozhoupává,
zas budou bít? . . .

Kdo ztratí přesvědčení,
kdo ztratí odvahu,
až padne utrpení
na Prahu?
Až, zprahlá k vysílení,
dostane ovlahu,
že celá porumění?

Kdo nitro svoje změní,
kdo zklne námahu
a šíj dá v otročení —
až sáhne cizí chtění
na Prahu? . . .

Věř, Vlasti, v lepší časy!
Již stojí k zápolu
tisíce mladé chasy
Sokolů.
Nechť choutky cizí raçy
své meče z pochev tasí
ve vášní plápolu —
Tvé nepovlhnou řasy
v porobě od bolu:
Máš záruku Své spásy
v tom junstvu mladé chasy
Sokolů!

DENÍK DOROSTENCE.

Spolu jsme rostli, jako dvě ptáčata vesnického hnízda. Oba jsme vyletěli do neznámého světa, abychom se naučili dobývati kus černé skývy chleba, již lakotný život nerad malým lidem poskytuje: Dělili jsme se o útrapy a těšili jsme druh druha.

Ale — ne dlouho. Odešel mi brzy.

Chladnoucí ruka jeho odevzdala mi sešitek poznámek. »Přečti si to«, řekl mi, »je to můj deník — a vlastně deník nás obou. Někdy — až už budu pod drnem — přečti jej také bratřím z dorostu. Byli jsme všichni jako jedna rodina. Snad se mnohý z nich zamyslí nad příhodami kamaráda, který z jich středu musel záhy odejíti.« —

Podle přání přítelova otevírám tyto zápisky.

Deník,

který si píše Miloslav Dvořák, syn rolníka v Zahořanech.

Úvod. Jednoho dne, když nás nepohoda ve škole zdržela, četl nám pan učitel deník kteréhosi slavného muže. To se mi velice líbilo. Umínil jsem si, že takový deník budu také psáti.

Jest mi právě 14 let. Včera byly mé narozeniny. Chtěl jsem deník začíti už včera, ale poněvadž narozeniny považuji za den sváteční, kdy se pracovati nemá, odložil jsem to na dnešek, abych se snad z toho nemusil zpovídati. Chodím už poslední rok do školy a ještě ani jednou jsem nezůstal sedět. Proto myslím, že mám nadání a dívám se následkem toho vesele do světa. Nadaní lidé prý se ve světě neztratí.

Nejraději bych šel do Prahy na studie, abych se stal inženýrem. Pak bych sestrojil řiditelnou vzducholoď. Kdyby se mi povedla, postavil bych celé loďstvo, aby hájilo českou zem. Jenže nevím kde bych na to sehnal peníze.

Dne 13. června. Když jsem včera dopsal úvod do deníku, měl jsem velkou radost. Po práci má přijíti na řadu zábava a proto jsem si došel pro kamaráda Pepíka Bryndu. Hráli jsme si v sednici na lovce medvědů. Bacil jsem po Bryndovi zouvákem a rozbil jsem

zrcadlo. Brynda řekl, že budu míti sedm let smůlu.

Dne 14. června. Brynda začíná míti pravdu. Tatínek dnes uviděl zrcadlo. Sotva mi počal patnáctý rok — a už mám jeden výprask za sebou.

Dne 8. července. Byli jsme s Bryndou na naší zahradě a lezli jsme na třešně. Nejdříve vylezl na strom Brynda — a nestalo se nic. Pak jsem tam vylezl ještě já — a spadli jsme oba, protože se pod námi zlomila větev. Doma jsem to svedl na Bryndu. Je můj kamarád, a když mi prorokoval sedm let smůlu, jest jeho povinností, aby občas také něco z toho odnesl.

Dne 10. července. Brynda k nám nesmí.

Dne 16. července. Déle to bez Bryndy nevydržím. Půjdu ho zítra navštíviti.

Dne 17. července. Byl jsem u Bryndů. Dlouho jsem tam nepobyl, protože mě hned vyhodili. Ale počkal jsem za stodolou a s Pepíkem jsem přece mluvil. Řekl mi, že půjde do učení. Má v Praze strýčka cukrářem, a ten jim poslal dopis. — Kdybych tak byl Pepíkem, to bych si výskl! Jenže cukrářem bych se neučil, protože cukrová vzducholoď by našemu národu nepomohla. Kdybych nemohl studovati na inženýra, chtěl bych se vyučiti aspoň strojníkem. Škoda, že nemám v Praze také strýčka! Ale konečně, což pak

musí míti v Praze každý strýčka, kdo se tam chce učiti?

Dne 20. července. Zítra už Brynda pojede do Prahy. Byli jsme spolu naposled na Doubravách, kdež jsme pásávali kravky. Byl jsem divný. Zlomil jsem břízku, kterou jsem sám kdysi na skalku zasadil, a jež tak hezky rostla. Pak jsem chytil ještěrku, která se na slunci vyhřívala a přitiskl jsem jí hlavičku ke kamenu. Obrátila na mne smutně oči — a bylo po ní. Brynda se na mne rozlobil a řekl mi, že jsem kazisvět. Bylo mi do pláče a nevím proč.

Dne 30. července. Doma mne všecko mrzí. Vidím, že jsem spíše na obtíž než pro užitek. Macecha má ráda své a tatínek nechce dělati mrzutosti. Čeledína musíme míti, protože bych práci nezastal — a na pasení dobytka a podobné věci jsem už přece jen velký. Na to stačí kterýkoli z mých nevlastních bratrů. Řeknu tatínkovi, že bych šel nejraději z domova, aby nás ubylo. —

Bryndovi se v Praze vede dobře. Poslal mi pohlednici s podobiznou Karla Havlíčka-Borovského. Napsal mi, že byl na přednášce o tom našem velikánu.

Uslyšel prý tam to samé, co nám vyprávěl náš pan učitel, ale ješte také mnoho nového, ba viděl i obraz, jak četníci Havlíčka odvádějí do vězení. Nad tou pohlednicí jsem se zamyslil.

Dne 31. července. V noci se mi zdálo, že letím ve vzducholodi. Plul jsem vysoko nad mraky, a měsíc byl v úplňku. Pojednou se mraky rozstoupí a moje vzducholoď klesá níž a níže do horského údolí, až přistane bezpečně na měkkém trávníku. . Z malého stavení vychází postava zahalená v plášť, vystupuje ke mně a praví: »Ku Praze!« — Letíme ku Praze. Je ráno — slunce vychází v červáncích. Zastavili jsme. Vznášíme se nízko nad zemí, a vstříc nám jásají tisíce. Přistáli jsme, a můj host promluvil k ztichlému shromáždění. »Bratři!« — pravil — »hlásáme jen pravdu, a četníkem odvádějí nás do vězení. Hájíme jen své — a posílají na nás vojsko. A vojsko jde. Jdou proti nám vlastní bratři a mají nás vražditi. Káže jim to zákon . . . Chceme zákon — ale takový, abychom jej mohli ctíti. . . Vizme, po návrších rozestastavena jsou děla. Jícny všech jsou otočeny sem — na nás. Vzdáme-li se, zmizí přece národ náš z kolbiště světového, a naši mluvu nahradí mluva cizince. Jiná budoucnost nekyne slabochům. . . Přijmeme-li boj, čeká nás osud hrdinů. Zvítězíme — nebo padneme. Obojí jest čestné. Náš los jest boj! Nezapomeňte bratři«. — — Zašuměly vrtule, a za několik okamžiků zmizela nám Praha, oslněná ranním sluncem. Pluli jsme zpět do Brixenu.

Dne 5. září. Svazuji svůj raneček. Je mi líto, že můj odchod neodbývá se klidně. —

Se studiemi nebude nic. Stojí to peníze. Jsem odkázán sám na sebe. Macecha mi vytkla popanštělost a posílá mne sloužiti. Půjdu — ale na učení. Brynda mi psal, že místo si opatřím v poptavárně. No, nějaké to už bude. Jen když budu v Praze.

Dne 20. září. Tak jsem se tedy rozloučil. Bylo mi tuze smutno. Tatínek je nějak nemocen a nerad mne pouštěl. »Hochu, nevím, nevím« — potřásal hlavou nad mým rozhodnutím — »budeš v Praze sám, nikdo ti spravedlivě neporadí, a na mne mnoho spoléhati nemůžeš; kdož ví, jak tu dlouho budu! . . « S ostatními jsem se rozloučil lehce. — Jsem tedy v městě svých snů. Ale velkým hrdinou se necítím. Je mi tu nějak úzko. Ale to přejde, jen co si zvyknu. Bydlím u dobrých lidí v Kateřinské ulici, ve čtvrtém patře. Je to skoro v nebi. Dvě okna jsou ve střeše a jedno malé ve štítu. Tím se dívám do dvora reálky. V deset hodin procházejí se tam studenti, kteří jednou budou inženýry . . Místa ještě nemám, ač jsemv poptavárně už třetí den. Jedno tam sice měli, ale musel bych si za učení platiti. Na to ovšem nemohu ani pomysliti. Hotovost, kterou jsem dostal z domova, je vážně ohrožena. Co tu budu v Praze dělati pak, až si nebudu míti za co koupiti ani jídla? A kde budu spáti, až mi bytná dá výpověď? A k tomu ještě tolik strojníků bez místa! Co nás jen bylo v poptavárně!

Dne 23. září. Učím se zámečníkem. Pan mistr mne vzal na celé zaopatření, a jsem tedy u něho také bytem. Už jsem byl celý zoufalý a vzal jsem, co bylo. Tak jsem si živobytí v Praze nepředstavoval. Peníze se člověku rozkutálejí, jakoby měl všechny kapsy děravé. Za všechno se musí platiti a vše je náramně drahé. Jak zde chudší lidé mohou býti živit, to je mi opravdu záhadou. Když mi bývalá bytná řekla, co jsem jí povinen za těch několik dní za byt a stravu, zatočila se mi hlava. Jak živ jsem si nepomyslil, že bych mohl utratiti denně takové peníze.

Dne 30. září. Už jsem trochu klidnější. Práce mne velmi namáhá, ale to snad jen ten začátek je těžký. Večer jsem vždy zemdlen, že se sotva vleku. I ve spaní pronásleduje mne to věčné bušení, klepání a ťukání z dílny. Takového rámusu jsem doma nikdy nezažil. Mám to pěkné řemeslo! Ale vytrvám. Jan Lucemburský také z boje neutekl. Jenže Kresčak bych prodělati přece ještě nechtěl. — S Bryndou hovořím každý večer. Nemáme k sobě daleko. Sdělil mi, že strýc ho zavedl do Sokola. Dostal od něho cvičební oblek a bude choditi dvakrát týdně do cvičení. Zval mne, abych chodil také. — Napřed se půjdu jen podívati.

Dne 5. října. V Sokole se mi líbilo. Brynda cvičil. Nic neumí, ale je tam takových několik. Já jejich počet rozmnožím, ne-

boť mne Brynda hned přihlásil. Pan cvičitel si mne zapsal, vyptal se na mé zaměstnání a řekl mi, že oblek cvičební mi zapůjčí, když si jej sám nemohu poříditi. Chtěl jsem platiti zápisné, ale měl jsem u sebe jen čtrnáct haléřů, které jsem dostal od pana mistra na večeři. Pan cvičitel mi však vrátil peníze a řekl, abych jen pilně chodil do cvičení.

Dne 15. října. Tomuhle se divím: Po celodenní práci v dílně jsem zubožen, jakobych měl hodinu do smrti — ale jakmile vkročím do tělocvičny, únava se mne padá. Na jiných to pozoruji také. Několik hochů v našem družstvu vídám choditi z práce. Táhnou se vždy jako kladiny — a já, který na sebe nevidím, chodím nejspíše také tak. Ale v tělocvičně, zdá se mi, že do nás všech vjede elektřina. Vysvětliti si to jinak nedovedu. — Naše družstvo cvičí dosti snadné věci. Svedeme je každý, jenže jsme při tom dosti nemotorní. Nejlépe se všecko daří Bryndovi, a proto cvičí vždy první z nás, hned po panu cvičiteli. Jdeme na všecko. Pan cvičitel nám říká, že všecko se musí zkusiti. Od lehčího k těžšímu postupujeme a tak vytrvalým cvičením naučíme se všemu. Jinak se obratnosti a síly nezíská. Vždy po cvičení sejde se naše družstvo k některému nářadí a opakujeme, co jsme probírali. Nedáme si pokoje, až se nám cvik podaří. Tak jsem se naučil už i výmyk na hrazdě.

Děláme jej teď z našeho družstva tři. Pan cvičitel řekl, že se naše družstvo zvelebuje. Měli jsme radost. Je mi vůbec teď život nějak milejší, co chodím do cvičení.

Dne 30. října. Byl jsem poprvé v »Národním divadle«. Sedělo nás 36 hochů z dorostu na druhé galerii. Zaplatili jsme každý jen 20 h., kdežto po 40 h za nás platil »Sokol«. Bylo nedělní odpoledne a hráli: »Prodanou nevěstu«. Tak krásnou hudbu jsem ještě nikdy neslyšel. Když zpívali na jevišti »Proč bychom se netěšili«, vzpomněl jsem si, že jsme se to učili ve škole — a byl jsem rád, že už znám také kousek opery. Obdivoval jsem se tomu principálovi, jak těžké závaží zdvihal, ale když potom malý klouček mu se závažím utekl, klesla u mne sláva pana principála. Napadlo mne, že s podvodem a klamem se daleko nedojde. S tím medvědem také tak. Kdyby to byl skutečný medvěd, nedělal by snad takové »kumšty«, ale vesničani by viděli aspoň zvíře, které v jejich lesích neběhá. Takhle viděli z něho jen kůži — a ta — kdož ví, jestli vůbec na některém medvědu vyrostla. — Strávili jsme tak velmi krásné odpůldne a »Národní divadlo« zaujalo mé myšlenky na dlouhou dobu. Pan cvičitel nám také přednášel při besídce o historii »Národního divadla« a ukázal nám krásnou knihu, velmi silnou, kde je popsán jeho vznik a kde je vyobrazeno vše,

co v divadle je pozoruhodno. Poslouchali jsme jako putinky. Jsem rád, že jsem do Sokola vstoupil.

Dne 12. prosince. Čtyři jsme postoupili do vyššího družstva. Na naše místo přišlo několik nováčků. — Připravují se závody dorostu. Závoditi budou sice jen hoši, kteří již déle v dorostu cvičí, ale zájem máme o to všichni. Naše cvičení navštívil pan náčelník Sokola a vykládal nám, jaký význam závody mají. Jsou školou kázně a pohotovosti, jsou průkazem zdatnosti tělesné i osvědčením vlastností mravních, cvičením získaných. — Pan náčelník vyprávěl dále o životu ve staroslavném Řecku, kde všechna mládež musela pěstovati tělesná cvičení a žíti prostý, řádný život. A výsledky se dostavily. Když na vlast přikvačilo nebezpečí, Hellada stála připravena: zdravá, silná a statečná. Marny byly pokusy Peršanů! Mračna nepřátel zadržela hrstka statečných, kteří dovedli za vlast se bíti a umírati s pocitem vykonané povinnosti. — Dále vzpomenul pan náčelník zakladatele »Sokola« Miroslava Tyrše; vysvětlil nám některé jeho myšlenky, jež jsou základem sokolského působení. Sokol je povolán zachovávati národ při té jarosti všestranné, při té síle stálé a svěží, při té zdravosti tělesné, duševní a mravní, která národům nedá odumříti. Závody sokolské jsou pak zkouškou, při níž máme prokázati, jak dalece na nás

výchova sokolská působila. — Těšíme se všichni na závody. Budou brzy z jara.

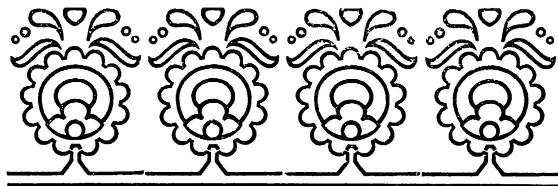
Dne 15. ledna. Smutnou zprávu zanáším do svého deníku. Umřel mi otec. Byl jsem na jeho pohřbu. Cítím se tak opuštěn, že nevím jak budu moci dále žíti. Doma jsem si připadal cizí. Macecha mne sice vybídla, abych zůstal při hospodářství, ale utrápil bych se tam. Jel jsem hned druhý den do Prahy. Ale i zde je mi nesmírně smutno. Jedinou mou útěchou je »Sokol«.

Dne 25. února. Jsem nemocen. Vůčihledě slábnu. Kašel mne trhá. V nemocnici ležím už pátý den. Dnes je venku krásně, jako na jaře. Slunce mi svítí na lůžko. Vyhřívám se jako ještěrka — asi jako ta na Doubravách, když jsme tam byli s Bryndou naposled. Tehdy jsem přitiskl její hlavičku ku kamenu — a bylo po ní. Byl jsem zlý. Ale měla přece lehčí smrt, než na mne čeká. Mne také kdosi stále rdousí, ale nemohu umříti. Kde je Brynda, abych ho okřikl, že je kazisvět. . . Brynda. . ! Ten jediný na světě má o mne starost. Stále mi nosí na přilepšenou, stále o mne pečuje. Ale nebude již. Nemůže to se mnou dlouho trvati — cítím to na sobě dobře. . .

Uzavírám svůj deník. Poslední pozdrav Pepovi a bratřím z dorostu. . . Se svými sny dávno jsem se rozloučil — jedině Vy zbyli jste v mých myšlenkách — mezi Vámi

byl můj domov — s Vámi se loučím naposled. . . Odejdu — nevím kam — a nevrátím se víc. . . Buďte s bohem — měl jsem Vás rád.

TUŽBY DOROSTENKY.

Jsem malá ještě Sokolice,
mé sny jsou dosud růžové,
však za to jich je jistě více
než hvězdic v noci májové.

Tak tuším, jednou čas že bude,
kdy srdce začne čímsi plát,
a jaro vzkvete pro mne všude,
a budu — budu milovat.

Leč kdo mým bude vyvoleným?
Jen ten, kdo ve sny moje vnik'!
A tímto mužem vytouženým,
tím může být jen Sokolík!

Pak budu českou hospodyní,
vše české budem doma mít,
a na stěnách těch našich síní
se Hus a Žižka budou stkvít.

Vše koupíme jen z českých rukou —
i nábytek a koberec —
i hodiny, jež česky tlukou,
a českou na kanára klec.

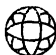
»Svůj k svému,« naším heslem bude,
a »české groše v český krám,«
ni haléře těm, kdo bílorudé
tu šlapou barvy, drahé nám!

. . . A za čas — to se jistě stane —
už nebudeme jenom dva,
ó, přijde třetí, rozplakané,
a začne koulit očka svá.

A poroste a bude větší
a vymkne se nám z náručí,
a jeho smích tou naší řečí
si jasně síňkou zazvučí.

Ať vyrvat nám je někdo zkusí!
Když českou mělo matičku,
vždy také česky myslit musí
a česky volat »tatíčku«!

Tak do české je dáme školy!
Pak cizu bude odpor klást
a sokolský šik sobě zvolí
a hájit bude českou vlast!

CREDO SOKOLICE.

Na půdě krví prosycené,
kde český prapor zhanoben,
kde české čelo rozjizvené
se kladlo v mrtvý sen —
hle, bratří, pluky žen!
Vy pro národa zašlou čest
svou pozvedáte tvrdou pěst,
vy mužně jdete boji vstříc —
ó, nebudete v středu sami,
vždyť srdce naše, to jde s vámi,
jde s vámi srdce Sokolic!

Na půdě krví prosycené,
kde rozlet ducha zadržen,
kde spáry noci zakuklené
se jaly rdousit den —
hle, bratří, pluky žen!
Vy potíráte temna lest,
vám slunce pravdy vůdcem jest,
zaň v nadšení vám hoří líc —
ó, nebudete v středu sami,
vždyť srdce naše, to jde s vámi,
ide s Vámi srdce Sokolic!

Na půdě krví prosycené,
kde mírný Slovan napaden,
kde nepřátelský příboj žene
se pod příkrovem pěn —
hle, bratří, pluky žen!
Za lípy svěží ratolest
vám sladko žít i umřít jest,
vy mužně jdete boji vstříc —
ó, nebudete v střetu sami,
vždyť srdce naše, to jde s vámi,
jde s Vámi srdce Sokolic!

Nuž, bratří, dál, jen vzdoru víc!
Ať v boji smahne vaše líc,
ať zakrvácí pod ranami . . .
To naše srdce vždy jde s vámi,
jde s vámi srdce Sokolic!

NECHT SRDCE NAŠE VE SOUZVUKU TLUKOU!

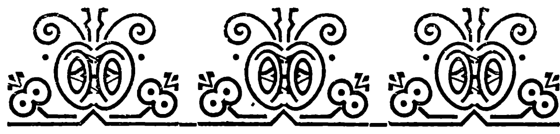
Zda málo nás, či spíš jsme rozptýleni,
a každý spěje jinam v marném pachtění?
Zda slabí jsme, či v sladkém lenošení
nám stačí bombast slovný, plané nadšení?...

Ať jakkoli! Nás doba volá k práci
a pravý soud, jejž vyřkne budoucnost,
ten prázdnou veličinu do temnoty skácí
a odmění jen plodnou práce ctnost.

...Čím méně nás, tím víc nám třeba snahy
a spětí všech ke spolné činnosti —
nám cíle třeba, jenž by všem byl drahý,
a sdružil všechny v jedné bytosti.

Nuž v národu o druha opřen druh
a dobro všech jen ze všech roste rukou —
ó, chraňme vše, čím tvořen spolný duch,
ať srdce naše ve souzvuku tlukou!

KLESLÝ SAMSON.

V bílé prostěradlo zahalen vyběhl ze sprch. Přeměřil několika skoky jediným již plaméncem osvětlené schodiště a stanul u dveří prázdné galerie. Chvilku se rozmýšlel. Cosi jej neodolatelně zvalo do temna, v němž tělocvična oddychovala po přestálém ruchu. Vešel přece. Opřel se o dřevěné zábradlí a bradu složil do dlaní.

V polosvitu měsíčního večera, deroucím se dovnitř vysokými okny, blyštěla se žlutá hrazda — jeho hrazda — na které byl hotov předstihnouti každého soupeře. Ta ho dosud nikdy nezklamala, kdykoli hazardoval odvahou.

Kůň, ten ošemetný valach, po němž má četné památky na nohou, je nyní také hotový beránek. Jisto, že na něm urve fůru bodů.

Nešťastná bradla! Málem by byl měl po závodech . . . Dobře, že budou zaměněna novými — byl nejvyšší čas. Sestavy na nich

nacvičí ovšem mnohý, ale rozhodnutí záviseti bude od ladnosti provedení.

Jen ještě kruhy! Těm věnuje zbývající měsíc. Na těch si volnou sestavu vypiluje jako francouzský gymnast . . .

Pah! Závody již nyní jsou beztak jeho. Kdo jiný by mohl býti přeborníkem jednoty!... Ale ne — nepovolí — neustane — ukáže, seč je.

V takových myšlenkách opustil galerii a vstoupil do sborovny.

Před zrcadlem stáhl prostěradlo k bedrům a pozoroval plastiku nádherného svalstva, jež mu dávalo nejlepší vysvědčení vytrvalosti a píle. Zaujal postoj řeckého athleta, jak mu utkvěl v paměti z kteréhosi obrazu, a sledoval výraz linií, jejž staří hellenští mistři dovedli s takovou životností vtesati do parského mramoru. Po té uchopil ještě činky, aby si odbyl své obvyklé cvičení, a pak — pak usedl malátně jako Faun Barberinský, jímž honosí se dnes glyptothéka mnichovská — avšak, na rozdíl od tohoto, zpit nikoli lstivou lahodou nápoje Dionysova, nýbrž nádherou svého svalstva, lepostí své postavy, svou mužnou krásou . . .

Těkal bez myšlenek chvíli zrakem po stěnách a utkvěl posléze na okrouhlém, ozdobném medaillonu. »Patrie — Courage—Moralité«, četl na jeho obrubě. »Vlast—Statečnost—Mravnost.«

Mravnost? Hm, tak mu to zní podivně! Snad askese — snad odříkání? Je to pro mladého muže, schopného života?

* * *

Byl vítězem . . .

K poctě závodníků uspořádán jednotou členský večer. Celá rodina sokolská byla pohromadě. Srdečná nálada okouzlovala všechny a také jej — přeborníka.

Měl nápad. Což aby osvědčení ze závodů rozdělovaly vylosované členky, připojíce vždy případné heslo? . . . Líbilo se — a bylo přijato.

Slavnostní akt se počal . . .

»Čehos cvikem nabyl, to mrav a střídmost tobě uchovej« — pravila sestra, podávající památku vítězi. A její pohled — jakoby jej varoval . . .

Před čím? . . . A proč? . . . K čemu to — to jej rozčiluje — není z těch, aby se dal spoutati staromodními předsudky. A vůbec — kolkol všude samá výstraha a mravné naučení — už se mu to hnusí . . . Eh, že jen měl tak hloupý nápad! . . . Ale, konečně — proč si kaziti večer —. Zapomenout! . . . Episoda! . . .

* * *

Vrátil se z nemocnice. Je opět zdráv. Postavil se před zrcadlo, jako míval ve zvyku,

když žárlivě střehl stav svého svalstva, křepost postavy, rozpětí hrudi . . .

Nyní hledí do zrcadla na žlutavou kůži, vpadlé líce a matné oči. Je zase zdráv . . .

Půjde se podívati do sokolny. Ale — co by tam dělal . . . Nepatří již mezi junáky zdravé, jaré, silné . . . No, přece! Nedá mu to. Vtrousí se aspoň mezi diváky na galerii . . . Ba ne — tam také nepůjde. Nemohl by se jen tak dívati na nářadí . . . Eh, co! Půjde, kam ho nohy ponesou.

Vyšel na ulici. Křižoval městem lhostejně s kloboukem vtlačeným na čelo. Pojednou se zastavil. Proti němu kdosi známý přichází.

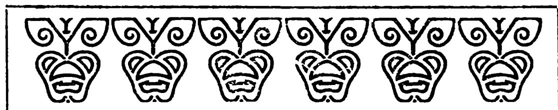
Má jíti dále, či se vyhnouti setkání? Zabočí raději do postranních ulic . . . Či směl by se podívati přímo do jejích očí — do těch jasných očí, jež mu kdysi pravily: »Čehos cvikem nabyl, to mrav a střídmost tobě uchovej« . . .? Směl by se podívati do těch očí on — dnes sešlý a zničený vlastní vinou?

Eh, nikdy se dosud ničemu nevyhnul — půjde přímo. Ostatně — nebude poznán — je už přece šero — a klobouk se vtáhne více na oči. Tak!

Minuli se. Přece se kradmo podíval v její obličej. Byl v něm týž výraz jako tehdy při slavnostním večeru — ale v očích, v očích slzy!

Jaký to pocit mu svírá hruď? . . . Eh, co mu po kom! . . . A přece ne . . . Ty očí ho litovaly . . . Ba, mají koho litovat . . . Je bídný, velmi bídný . . . Ano . . . Ovšem . . . Ale také zbabělý . . . Vždyť je mu k pláči, vždyť je mu líto . . . Ano — líto — teď! Už je pozdě . . . Borec byl — a jaký borec! Hotový Samson! A teď — zdraví, síla, jarost — všechno pryč — slabostí v slabé chvíli . . . Eh, darmo uvažovat — je pozdě . . . Bývalý Samson — hm, ne — kleslý Samson — chamradina . . .

JARNÍ.

Cože modrá obloha
jen se pousmívá
a cože ten skřivánek
vesele si zpívá?

Cože jíva do cesty
pelné zlato střásá
a cože tam v lesíku
všecko všude jásá?

Co ten žlutý křivatec
k sasankám se kloní,
co jim asi pošeptal,
že smích kolem zvoní?

Co ten brouček ohnivý
na slunci se hřeje,
co že muška křídélkem
radostně si chvěje...?

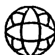
— Inu, Jaro přilétlo,
Jaro už je tady,
proto je tak veselo
všady — inu, všady!

* * *

Jaro přišlo z daleka,
nový život pučí,
staré ledy roztály,
v potoku to hučí.

Co kde Zima věznila,
k svobodě se tlačí,
co kde v spánku dřímalo,
do života kvačí.

V poli tluče křepelka,
cvrček ladí strunu —
ze sokolny vylétá
hejno mladých junů....

V PODZIMU.

Již listí padá rezavé
a smutek zevšad věje,
ba i to boží sluněčko
se sotva pousměje.

Ti švitořiví vrabčíci
se nyní mlčky krčí
a z peří hlavu zvědavou
jen občas povystrčí.

A všude ticho k zalknutí
a život pohasíná
a ptáček ani nepipne.
Však za to Meluzina!

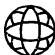
Ta hraje píseň pohřební
a Léto k hrobu kráčí
a švitořivým vrabčíkům
je chvilkami až k pláči...

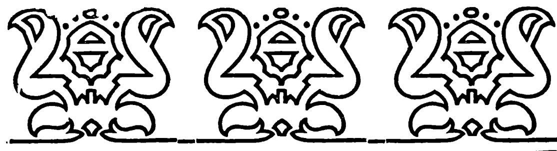
* * *

Již smavé Léto umřelo
a Jeseň žezlo třímá
a všude je tak studeno
a zima — ach, tak zima!

Však nechť se v kraji širokém
i v podzim sešeřilo,
my jedno místo známe přec,
kde teplo je a milo.

A místečko to hřejivé,
jež dobrou duši vnadí —
no, to je naše sokolna,
ji máme tolik rádi!

PROČ SE BÁLI V ZELEŇANECH SOKOLŮ.

To bylo pozdvižení v Zeleňanech! Sousedi klnuli — panímámy se třásly jako osyky — děti plakaly — babičky přeříkávaly růženec — a dědečkové rozsvěcovali hromničky.

To dopadla na Zeleňany rána! Do Zeleňan měli přijíti Sokolové . . .

Staří pamětníci tvrdili, že housenky padly na zelí, jak ty sokolské spolky začly — a že všechno zelí zase letos zhyne, jakmile se Sokolové objeví . . .

A já jsem pěstoval zelí na desíti záhonech! Už mne ani dřevěnka netěšila.

Každý říkal: »Čert je sem poslal!« A tak mi projelo mozkem: »Jářku, když je čert poslal — no dobrá — tu je snadná pomoc!«

Nasypal jsem do kořenáče řežavé uhlí, na to kadidlo, vzal jsem svěcenou vodu a šel jsem na pole chrániti své zelí.

A co tak chodím, vykuřuji a kropím, najednou zablýskne se mi v očích — a hrůza! — přede mnou stojí dva raraši v červených košilích . . .

Ještě štěstí, že jsem člověk, kterého hned tak leccos neporazí. Nepozbývám duchapřítomnosti, kouřím na ně z kořenáče, kropím je svěcenou vodou — křížem — a zas ležatým křížem — — — a hle! — Co se stalo? . . . I nic — dočista nic! Oni se jen smějí a ptají se: »Sousede, co to tropíte? Vy studujete na faráře? . . .«

Když tedy jsem viděl, že na ně svěcená voda neúčinkuje, už jsem věděl, že to jsou pouzí lidé. Jen jsem dával ještě pozor, aby snad housenky na zelí nesypali. Ale kdež pak! I toto! Po hospodě se sháněli — a to mne utvrdilo v přesvědčení, že jsou to obyčejní smrtelníci. Čert by přece do hospody trefil!

Ale sotva zmizeli – nastojte! — — — jaké to troubení? »Trará, trará . . .« — až mi v uších zaléhalo. Podívám se k vršku na silnici — a tam se něco červená. Postavím tedy opatrně kadidlo a svěcenou vodu do zelí a pelášim na náves.

Tam už byly celé Zeleňany, a všecko hledělo k vršku. A byla to podívaná! Jako červený had by se plazil k vesnici! Panímámy vedly nářek nic jinak, než jako by se blížil konec Zeleňan. I běžím tedy a volám: »Sou-

sedi, hej, nebojte se, čert s nimi není, svěcená voda na ně neúčinkuje!«

Hned byla celá ves kolem mne. I vypravuji, jak jsem si na Sokoly přivstal, jak jsem vyzkoumal, že nejsou s čertem ve spojení, a jak jsem jim ukázal cestu přes humna do hospody. A jen to dořeknu, všechno běží k hospodě, jako by tam hořelo.

Ve chvilce bylo v hospodě nabito. U jednoho stolu sedí klidně ti dva, které jsem napadl v zelí. Zeleňanští kolem nich. Zadní se tlačí, chtějí viděti, ale přední se bojí přiblížiti a zády se tlačí nazpět.

A když už v hospodě nebylo hnutí, vstali Sokolové a chtěli něco říci. Ale špatně znali Zeleňanské. Do těch, jako když střelí — hned byli ze dveří.

A tak jsem tam zbyl sám. No, Sokolové, jak mne zpozorovali, hned se ke mně hlásili. A že by chtěli k našemu lidu promluviti. Povídám tedy, aby opatrně vyšli na náves — ale až na to sousedy připravím.

Dalo mi to dosti práce, než jsem vybral usedlejší a udělal z nich půlkruh u dveří hospody. Když to bylo hotovo, jdu pro Sokoly, že můžeme začíti.

Ale co tak s nimi mluvím, strhne se pojednou venku křik — a než vyběhneme, není na návsi živé duše . . .

Za to slyšíme mohutný zpěv a než se kdo naděje, duní po návsi kroky Sokolů.

Jediný povel a čtyrstupy stojí jako z kamene. Ještě jeden povel — a náves je zase prázdna.

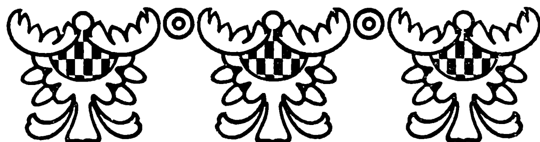
Teď teprve se sousedi znovu odvažovali ven. Opatrně se kradli k hospodě a nahlíželi okny dovnitř.

Za chvilku jsem běžel s poselstvím k starostovi a od toho k radním. Sehnal jsem je všechny k »Modré hvězdě« a v půl hodině už bubnoval obecní posel Zeleňanské dohromady. Oznamoval jim, že se v lese »Na dubinách« koná odpoledne sokolské cvičení, ke kterému se občané Zeleňan srdečně zvou. Kdo chce, že může přijíti a že tam starosta a radní také budou.

Poněvadž byla neděle, přišly »Na dubiny« celé Zeleňany. Panečku byla to podívaná! Starší sousedi do široka otevírali oči, a mladá chasa — ta byla v ohni! A když se šlo večer domů, vedli se naši junáci se Sokoly kolem krku a na prsou měli červené kokardy se stříbrnou písmenou.

Za pět neděl měly Zeleňany svůj Sokol — a po housenkách ani památky . . . . . A bodejť by! To všecko náš pan farář! Naschvál lidem něco namluvil — a my už to vzali za božskou pravdu. No, jářku!

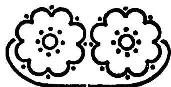
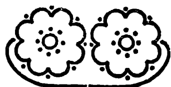
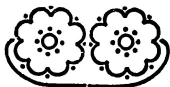
REBEL.

Rebel je mrtev! Pokoj již v zemi
docílen zbraní. Po tuhé seči
konečně přec jen hotov jsem s všemi...
— — Cizinče, o tom zbytečny řeči!
Doufáš být hotov se všemi těmi,
které jsi nohou přitiskl k zemi?
V modlitbě jaké lid ten že klečí?
Pod tebou šťasten — ve vlastní zemi?
Volným se cítí — v okovů léči?
Spokojen snad je — sliby a lžemi?
Nedoufá více — protože němý?
— — Cizinče, o tom zbytečny řeči!

Jsme otročící, tupý lid
a rádi nesem pouta, kříž?
Je v hrudi naší mrtvý klid?
Ó, srdce, ty to víš!
Zda zhynul vřelý k volnu cit,
jenž duši doveď rozbouřit —
tak jsme-li vskutku bídni již?

Zda v oku zhasl horký svit
a víru zdeptala jha tíž?
Či spíše v hrudi oheň skryt
a čeká jen se vybouřit?
Ó, srdce, ty to víš!

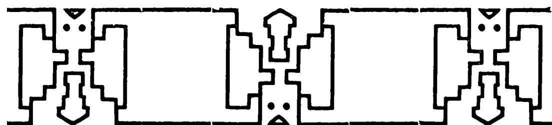
ZBOJNÍK.

Jak? Skloniti své zbraně
a čelo zjizvené?
Své jméno vydat haně?
Ne, nikdy ne!
Co otrok staví k ráně
své tělo shrbené
a líbá důtky páně —
krev pudí v horké skráně
mé srdce vznícené
a svírají se dlaně,
jež nevydají zbraně,
ne, nikdy ne!

Nuž, bařin stezkou smělou,
a rozvalinou skal,
přes vývrať ztrouchnivělou,
jen dál — jen dál!
Tam v úzkou rokli stmělou,
v ten thermopylský val,
tam, druzi, s puškou bdělou!
Tam s duší zatvrzelou,
v ten domov pustých skal,
tam s krví věčně vřelou,
tam s připravenou střelou,
jen dál — jen dál!

Kde sokol křídlem bije,
tu v tichém klínu hor,
se útočiště kryje
pro dravců sbor.
Sem nikdy nezaryje
svůj potměšilý zor
a spár svůj tyranie...
— Kde sokol křídlem bije,
tu v tichém klínu hor,
jest úkryt pro legie,
pro nezjařmené šíje,
pro dravců sbor!

NA TATRÁCH SE BLÝSKÁ.

Hore na salaši,
ej, tam vzdory raší!
To tam v izbě chudé
Slovák píseň hude,
svoji bídu plaší.

Jej! — ta píseň vzdoru
rozhýbala horu.
Zchmuřila jí čelo,
až to zahučelo
všude na obzoru.

A již bouří znovu
v poddoškovém krovu,
Už i ve vsích vstali,
aby zahřímali
píseň zbojníkovu.

Na Tatrách se blýská . .
Ej, to zbojník výská!
Ať se blesky rojí,
posvítí mu v boji.
Vzhůru na stražiska

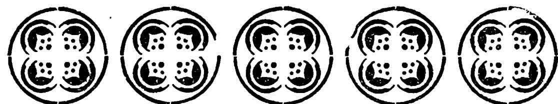
* * *

Ej, tam za horami,
to jsou Češi samí.
Tam i pod salaší
lid je z krve naší,
ej, tam pod Tatrami.

Na slovenském kraji
naši hlavu mají.
Tvrdá je ta hlava,
když si svoje práva
proti vrahu hájí.

Ej, tam za horami
nezápolí sami.
Srdce naše stojí
s nimi v svatém boji,
ej, tam pod Tatrami.

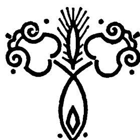

KDE ZÁLUDY SE STROJÍ...

Kde záludy se strojí,
kde střely smrti sviští,
kde třeba zbraní svojí
být věčně na kolbišti —
tu k sopečnému zdroji
nás věčné kouzlo pojí —
to láska ku rodišti.
Tu proti vrahů roji
se štít náš věčně blyští —
my zrozeni jsme k boji,
nám souzeno je v zbroji
být věčně na kolbišti.

Ať los náš: jen se bít,
kdy vzata práva národu,
ať úkol: odjařmit
a dobýt nazpět svobodu —
chcem na té hrudě žít,
a radostně tu mřít
jak Hellen, vítěz závodů.

Náš povinnosti cit
tu nezná falše vývodů —
chcem trpět, strádat, mřít,
chcem za právo se bít
a dobýt nazpět svobodu!

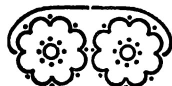
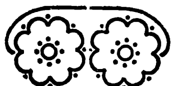
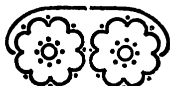
LOUČENÍ MATČINO.

Statečný můj synu,
sáhni po vavřínu.
Bij se za svobodu
svou i svého rodu,
oslav domovinu.

Spočiň na vavřínu,
statečný můj synu,
aneb v krve třpytu
na lesklém svém štítu,
mrtev za otčinu.

Jenom na vavřínu
vzpomeň na dědinu,
jinak místo tvoje
tam jest v krvi boje,
drahý, statný synu!

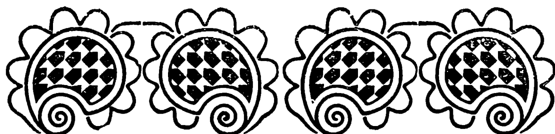
U DOMAŽLIC

Pošumavský kouzelníku,
kde jsi, brachu, hola, hej,
už jen sáhni po kozlíku,
zadudej!

Křižáckému hrál jsi šiku
často v útěk svůdnou rej —
u Domažlic do kvapíku...

Pošumavský kouzelníku,
kde jsi, brachu, hola, hej,
už jen sáhni po kozlíku,
zahrej zase do kvapíku,
zadudej!

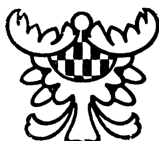

JUNÁCKÉHO DUCHA!

Junáckého třeba v porobě mít ducha,
aby nekolísal v zloby návalu,
by se nedal spoutat k službám eunucha,
aby kovem čelil potulnému zlu:
otrocké to úctě před cizími svaly,
jež tak rády níží volné na vasaly.

Junáckého ducha třeba vypěstiti,
aby z otroctví se hrdě vznesla šíj,
po svobodě nutno v jasné zvony bíti,
aby zaplašena hladká byla zmij:
rozmařilost v mysli, štítící se boje,
lákající smysly v kypré bahna zdroje.

Junáckému duchu nutno ódy pěti,
zbraně ocelové vkládat v tuhou pěsť,
k boji za svobodu nutno vyzváněti,
by se peruť nadchla ve vítězný let:
ku volnosti zářné vytrvalým dílem,
k první metě dráhy za všelidským cílem

OBSAH:

Str.
Písničkář starý 5
Stráž na pomezí 7
Horník českého severu 17
Až klesne naše hlava 19
Deník dorostence 21
Tužby dorostenky 33
Credo Sokolice 35
Nechť srdce naše ve souzvuku tlukou! 37
Kleslý Samson 38
Jarní 43
V podzimu 45
Proč se báli v Zeleňanech Sokolů 47
Rebel 51
Zbojník 53
Na Tatrách se blýská 55
Kde záludy se strojí 57
Loučení matčino 59
U Domažlic 60
Junáckého ducha! 61

